

๙ สาร จากประธานสภาคณาจารย์ ๙  
๙ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์กุลณสรณ์ สายขุน ๙



**สวัสดีครับ...ชาวมฬดลที่รักทุกท่าน**

สารสภาคณาจารย์ฉบับนี้เป็นฉบับแรกที่ผมจะได้สื่อสารกับประชาคมมฬดลทุกท่านในฐานะประธานสภาคณาจารย์ สภาคณาจารย์ชุดที่แล้วได้หมดวาระการดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ และสภาคณาจารย์ชุดใหม่ได้เข้ารับหน้าที่ต่อ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ สภาคณาจารย์ชุดใหม่ได้มีการประชุมอย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา สภาคณาจารย์มีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญในการให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะข้อคิดเห็นแก่สภามฬวิทยาลัยและอธิการบดีในเรื่องราวต่างๆ ที่จะเป็นโยบายสนับสนุนต่อการพัฒนา มฬวิทยาลัย สภาคณาจารย์เป็องค์กรที่สำคัญที่จะช่วยสภามฬวิทยาลัยและฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบาย และขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ของมฬวิทยาลัยให้ประสบผลสำเร็จ จุดยืนในการทำงานของสภาคณาจารย์ มีความชัดเจนคือ คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็หลัก บนพื้นฐานของความชอบธรรม คุณธรรม จริยธรรม สภาคณาจารย์พร้อมจะเป็กลไกหนึ่งในการสนับสนุนภารกิจของมฬวิทยาลัย และพร้อมที่จะทักท้วงในสิ่งที่ ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม และเสนอแนะข้อคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ผมจึงขอเชิญชวนชาวมฬดลทุกท่าน เสนอข้อคิดเห็นของท่านมายังสภาคณาจารย์ เพื่อจะได้รวบรวมและเสนอแนะข้อคิดเห็นแก่สภามฬวิทยาลัย และฝ่ายบริหารต่อไป

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่นี้ ผมขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย พระสยามเทวาธิราช และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ในสากลโลกที่ท่านเคารพบูชา ได้โปรดอำนวยการให้คณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร และครอบครัว ตลอดจนนักศึกษาของมฬวิทยาลัยมฬดลทุกท่านประสบแต่ความสุขความเจริญ มีพลังกายพลังใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง เพื่อจะได้ช่วยกันพัฒนามฬวิทยาลัยมฬดลอันเป็ที่รักยิ่งของพวกเราให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

## บรรณาธิการ แกลง

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ เนตร หงษ์ไกรเลิศ บรรณาธิการ



ในศุภวาระดิถีขึ้นปีใหม่ ปี ๒๕๕๓ นี้ สมาชิกสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ดลบันดาลให้ท่านและครอบครัว ประสบความสุขด้วยจตุรพิธพรชัย สมบูรณ์พูนผลในสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ

ข่าวสภาคณาจารย์นี้ เป็นฉบับแรกของการบริหารงานสมาชิกสภาคณาจารย์ชุดใหม่ ซึ่งตามประเพณีปฏิบัติ จะได้นำสมาชิกสภาคณาจารย์ทุกท่านให้กับประชาคมได้รู้จักมักคุ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับสภาคณาจารย์

ตอนท้ายฉบับมีบทความของอาจารย์ปฐมพงษ์ ที่มีผู้อ่านจำนวนมากต้องการอ่านให้จบรวดเดียว ซึ่งจะได้ติดต่อขออนุญาตเพื่อลงต้นฉบับบน Web Site ของสภาคณาจารย์ต่อไป

เช่นเคยครับ พื้นที่นี้ รอบบทความที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับประชาคมมหิดล ขอเชิญผู้สนใจส่งบทความได้ที่ E-mail address : senate@mahidol.ac.th

## ใบเล่ม

:: สารจากประธานสภาคณาจารย์  
(หน้า ๑)

:: บรรณาธิการแกลง  
(หน้า ๒)

:: แนะนำสมาชิกสภาคณาจารย์  
(หน้า ๓)

:: ลักษณะสำคัญของการเป็นมหาวิทยาลัย  
ระดับโลก : มหาวิทยาลัยมหิดล  
ต้องปรับปรุงอะไรบ้าง ?  
(หน้า ๑๐)

### เจ้าของ

สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล  
สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้น ๕  
๙๙๙ ถ.พุทธมณฑลสาย ๔ ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล  
จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐  
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๕๕๙-๖๓๕๑

### บรรณาธิการ

ผศ.(พิเศษ) เนตร หงษ์ไกรเลิศ

### กองบรรณาธิการ

อ.จงดี โตอัม อ.ทัศนียา รัตนฤทัย รศ.มยุณา ศรีสุภานันต์  
ผศ.วรกร เจริญสุข รศ.วิไล หนูหนักดี  
รศ.วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์ รศ.สุเทพ ศิลปานันท์กุล  
ผศ.สุภาวรรณ เศรษฐบรรจง

### จัดทำต้นฉบับ

สุจิตรา สอนสม พัชญา วงษ์วันหนึ่ย์ อภิชาติ หลงสมบูรณ์

## ผู้บริหารสภาคณาจารย์

(วาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔)



**ประธานสภาคณาจารย์**  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กุลณสรณ์ สายขุน  
สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล



**รองประธานสภาคณาจารย์ คนที่ ๑**  
รองศาสตราจารย์อธิป ลิขิตลิลิต  
ภาควิชาชีวเคมี  
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล



**รองประธานสภาคณาจารย์ คนที่ ๒**  
รองศาสตราจารย์ดวงพร นะคาพันธ์ชัย  
ภาควิชาปรสิตวิทยา  
คณะเทคนิคการแพทย์



**เลขาธิการสภาคณาจารย์**  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณมพร จังพานิช  
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา

# สมาชิกสภาคณาจารย์

# ประเภทผู้แทนส่วนงาน (๒๒ คน)

(วาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔)



ผศ.กัธร ตันติวิทยาหันทน์  
สำนักงานอธิการบดี



อ.ภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร  
วิทยาเขตกาญจนบุรี



ผศ.สุภาววรรณ เศรษฐบุรจรจง  
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล



รศ.สุเทพ ทิลปานันทกุล  
คณะสาธารณสุขศาสตร์



รศ.ดวงพร นະคาพันธิชัย  
คณะเทคนิคการแพทย์



ผศ.วรรณุช หวังศุภชาติ  
คณะเวชศาสตร์เขตร้อน



รศ.วีไล เทียนรุ่งโรจน์ หนูเมษากิติ  
คณะวิทยาศาสตร์



อ.พรทิมล ลิ้มเจริญ  
บัณฑิตวิทยาลัย



อ.รัชพงศ์ งามอุโฆษ  
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี



ผศ.วรางคณา ชิตช่วงชัย  
คณะทันตแพทยศาสตร์



ผศ.ปราโมทย์ ตระกูลเพียรกิจ  
คณะเภสัชศาสตร์



อ.เสรี วรรณพงษ์  
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์



ผศ.สมหญิง ไควควนวนท์  
คณะพยาบาลศาสตร์



อ.กิติกร จามรดุลิต  
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์



ผศ.วรากร เจริญสุข  
คณะวิศวกรรมศาสตร์



ผศ.กำลัง ชุมพลบัญญัติ  
คณะสัตวแพทยศาสตร์



ผศ.สายพิน ประเสริฐสุชาติ  
คณะกายภาพบำบัด



ผศ.ประฤดา สุริยันต์  
คณะศิลปศาสตร์



ผศ.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช  
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ  
และการสื่อสาร



รศ.อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ  
สถาบันวิจัยประชากร  
และสังคม



อ.เอกราช เกตวัลท์  
สถาบันโภชนาการ



อ.โสฬส ศิริสัย  
สถาบันวิจัยภาษา  
และวัฒนธรรมเอเซีย



ผศ.(พิเศษ)เนตร หงษ์ไกรเลิศ  
สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน



อ.อิทธิพล ปรีดีประสงค์  
สถาบันแห่งชาติ  
เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว



อ.ทัศนียา รัตนถ้ายัย  
สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้



ผศ.กุลธสรณ์ สายชวน  
สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล



อ.สุชสิริ ด่านธนวนิช  
วิทยาลัยราชสุดา



ผศ.ประณมพร จังพานิช  
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์  
และเทคโนโลยีการกีฬา



อ.อนุสิทธิ์ ตังคฆานุกุลชัย  
วิทยาลัยการจัดการ



ผศ.สรายุทธ์ นาทะพันธ์  
วิทยาลัยนานาชาติ



อ.สุรดี ประพัฒน์รังษี  
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์



อ.หอม พรหมออน  
วิทยาลัยศาสนศึกษา

# สมาชิกสภาคณาจารย์

# ประเภทผู้แทนทั่วไป (๑๖ คน)

(วาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕)



อ.จงดี้ โตอ้อม  
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์



รศ.จำลอง อรุณเลิศอารีย์  
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์



ผศ.จური เจียรนัยศิลาวงศ์  
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล



ผศ.ชาญอนิต กฤตยา สุริยะภรณ์  
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์



ผศ.เทียนไชย ต้นไทย  
คณะวิศวกรรมศาสตร์



อ.ริतिकม พัวพันสวัสดิ์  
คณะวิทยาศาสตร์



อ.นลิน อารียา  
คณะสัตวแพทยศาสตร์



ผศ.พิชรินทร์ นินทจันทร์  
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี



อ.อุษงค์ ลิขิตธรมสมบัติ  
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี



รศ.มยุณา ศรีสุภามันต์  
คณะสาธารณสุขศาสตร์



ผศ.ยงยุทธ ขจรปรีตานนท์  
สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล



รศ.วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์  
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล



อ.ศุภากฤต โสภิกุล  
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์



ผศ.ศุภชัย นาทะพันธ์  
คณะวิศวกรรมศาสตร์



อ.สมมิตร วงศ์บุญเนตร  
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล



รศ.อริบ ลิขิตลิลิต  
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

# ลักษณะสำคัญของการเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก<sup>๑</sup> : มหาวิทยาลัยมหิดลต้องปรับปรุงอะไรบ้าง?

*“Since the late nineteenth century, a number of American universities - Havard, Yale, Princeton, the University of Chicago, the Claremont Colleges, and the University of California at Sata Cruz-have attempted to organize students and faculty into small undergraduate residential colleges similar to those at Oxford and Cambridge”  
(Alex Duke, Importing Oxbridge, 1996)*



ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์<sup>๒</sup>

.... ต่อจากข่าวสภาคณาจารย์ ฉบับที่ ๗ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒

มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดยังคงยืนยันที่จะคงหลาย ๆ สาขาวิชา ในทางมนุษยศาสตร์ แม้จะไม่ได้ทำอะไรใหม่มหาวิทยาลัย พรอหมกันนั้นก็ได้ ตอบโต้นางมาร์กาเรต แท็ตเซอร์ ด้วยการลงมติในการประชุมบอร์ดิบริหาร ไม่มอบปริญญาตรีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่นางมาร์กาเรต แท็ตเซอร์ ตามธรรมเนียมปฏิบัติ เมื่อศิษย์เก่าได้เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ว่าแทนที่ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์จะร่วมต่อต้านการตั้งงบประมาณในการพัฒนา มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์กลับมอบปริญญาตรีให้เธอแทน ดังนั้น เธอจึงตอบแทนด้วยการหาเงินไปมอบ (endowment) ให้ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เพื่อตั้งตำแหน่งศาสตราจารย์ที่ชื่อ Margaret Thatcher Professorship of Enterprise Studies โดยตั้งไว้ที่สถาบันบริหาร ธุรกิจจัดจ้ (The Judge Institute of Management Studies) ของ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ผลพวงจากที่นางแท็ตเซอร์สั่งตั้งงบประมาณ สาขามนุษยศาสตร์ในครั้งนั้น ทำให้ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์หลายฉบับและ นักวิชาการหลายกลุ่มในประเทศอังกฤษต่างเห็นด้วยว่ามหาวิทยาลัยอย่าง ออกซฟอร์ดควรหันไปเน้นทำธุรกิจตามมหาวิทยาลัยประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าในความเป็นจริง มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดจะพัฒนาวิทยาศาสตร์ มากแค่ไหนก็ตาม สรุปง่าย ๆ ก็คือกระแสสื่อมวลชนส่วนมากต้องการให้ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยอื่นๆ ของประเทศอังกฤษหันไป เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมหรือมีส่วนร่วมในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในเชิงพาณิชย์ เช่น พัฒนาบริษัทขึ้น เพื่อช่วยเศรษฐกิจของชาติมากกว่า จะเน้นทำวิจัยและแสวงหาความมั่งคั่งตามปรัชญาเดิม

ฉะนั้น แม้ว่าทุกวันนี้จะมีการจัดอันดับในประเทศอังกฤษและ

ประเทศสหรัฐอเมริกาขนาดไหนก็ตาม<sup>๓</sup> สื่อมวลชนอังกฤษ ที่เห็นด้วยกับนางแท็ตเซอร์ ก็มักลงเอยด้วยการกล่าวยกย่องหรือ จัดอันดับใหม่มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาดีกว่า โดยไม่นำข้อดีของ ระบบการเรียนการสอนของออกซฟอร์ด (Tutorial ในออกซฟอร์ด และ Supervision ในเคมบริดจ์) ซึ่งหาได้ยากในมหาวิทยาลัยประเทศสหรัฐอเมริกา และก็เป็นต้นแบบให้มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาพัฒนาด้วย นอกจากนั้น ยังมองข้ามว่ามหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัย เคมบริดจ์ แม้ว่าจะมีครูอาจารย์ที่มีคุณภาพเยี่ยม แต่ก็เก็บหน่วยกิตหรือ ค่าเล่าเรียนที่ถูกกว่ามหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและมหาวิทยาลัยเยลในประเทศ สหรัฐอเมริกาถึงสองสามเท่า อย่างไรก็ดี การมองข้ามข้อดีของมหาวิทยาลัย ออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เหล่านี้ ก็เป็นแรงกระตุ้นให้ มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศอังกฤษ ปฏิรูปตนเองให้ดีขึ้น ตามแนวทาง ของนางแท็ตเซอร์

ผลที่ตามมาคือมีกระแสข่าวว่าระบบการสอนแบบ Tutorial หรือ Supervision อาจจะถูกยกเลิกในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เพราะขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ แต่ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ก็ยืนยันว่าจะคงเอาไว้ เพราะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง แม้มหาวิทยาลัย ออกซฟอร์ดจะมีระบบการเรียนการสอนที่ดีกว่า แต่ข้อเสียประการเดียว ของมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดคือการไม่เน้นทำธุรกิจมากแบบมหาวิทยาลัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ทำให้เธอโจมตีหนักๆ ว่าด้อยกว่ามหาวิทยาลัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะไม่ได้ทำใหม่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดได้ งบประมาณวิจัยจากเอกชนภายนอกเท่ามหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา

<sup>๑</sup> ใกล้เคียงในที่ประชุมสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีธิการตั้งมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นประธานจัดงาน ในการประชุมระดมสมองกลุ่มคณาจารย์ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยระดับ Top ๕๐ ของโลก ท้องประเทศออสเตรเลียเกี่ยวกับคุณนายแพทเธอร์ที่ รัชชพลเมือง ขึ้น ๕ อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม

<sup>๒</sup> ปรียญา ๔ ประโยค ขณะเป็นสามแฉะ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ เป็นภาคหลวง อุปสมบทในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อลาสิกขา ได้ทุนมูลนิธิธมมกุฎราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยการสนับสนุนของเจ้าประคุณ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกไปศึกษาเพิ่มเติม จนจบปริญญาโท มหาวิทยาลัยลอนดอน และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด เคยได้ทุนไปทำวิจัยเพิ่มเติมระหว่างเป็นนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยปารีส ในฝรั่งเศสและมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในสหรัฐอเมริกา

<sup>๓</sup> เช่นการจัดอันดับตามปรกติของ Newweek, The Good Universities Guides, การจัดอันดับของ The Financial Times การจัดอันดับของ The Guardian, The Academic Ranking of World Universities by the Shanghai Jiao Tong University, The Research Assessment Exercise (RAE), The Gourman Report, the Webometrics, The Research Forthnight และ THES (The Times Higher Education Supplement)

ดังนั้น เมื่อกระแสสื่อมวลชน<sup>๔๔</sup> และนักวิชาการหลายคน<sup>๔๕</sup> เห็นด้วยกับแนวคิดของนางเท็ดเซอร์ จึงดูเป็นไปได้ยากที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์จะเข้ามาเป็นอันดับหนึ่งตามวิธีจัดอันดับของ THES เพราะ THES เป็นการจัดอันดับของหนังสือพิมพ์อังกฤษและยกย่องมหาวิทยาลัยอเมริกันที่สามารถหาเงินข้ามมหาวิทยาลัยได้เป็นจำนวนมากอย่างออกหน้าออกตาเช่นกัน

สรุปสั้นๆ ก็คือนางเท็ดเซอร์ไม่ต้องการให้มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดอิงอยู่กับงบประมาณที่ได้จากรัฐบาล นักวิจารณ์กล่าวว่าความพยายามสร้างภาพว่ามหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดสูงมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาไม่ได้ของเธอ นั้น แท้จริงแล้วเป็นความพยายามที่จะกระตุ้นให้มหาวิทยาลัย

ออกซฟอร์ดปรับตัวมากขึ้นเท่านั้น และทุกวันนี้มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดก็ได้ปรับตัวมาแล้วหลังจากที่เธอได้ตั้งงบประมาณใหม่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดด้วย<sup>๔๖</sup> เพราะการจัดอันดับของ The Research Fortnight ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นกำลังการวิจัย (Research Power) เป็นกรณีพิเศษหรือจำนวนนักวิจัยที่สังกัดมหาวิทยาลัยและปริมาณงานวิจัยที่ผลิตออกมา เมื่อรวมทุกสาขาวิชาในมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดก็ยังคงอยู่ในอันดับที่ดี สะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดได้ให้ความสำคัญทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์โดยองค์รวม เห็นได้จากปริมาณนักวิจัยซึ่งมีมากกว่าสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทุกแห่งในประเทศอังกฤษ ดังจะเห็นได้ตามตารางข้างล่าง:-

Research Fortnight's RAE 2008 Power table

Rank 2008	Rank 2001	Name	Power	Staff	Quality Index	Adjusted Quality
1	1	University of Oxford	1.00	2246	59.8	32.1
2	2	University of Cambridge	0.92	2040	60.3	31.5
3	3	University College London	0.74	1793	55.8	26.0
4	4	University of Manchester	0.74	1824	54.4	25.1
5	5	University of Edinburgh	0.64	1640	52.7	31.6
6	6	Imperial College London	0.53	1225	58.2	23.8
7	14	University of Nottingham	0.51	1388	49.5	25.7
8	8	University of Leeds	0.48	1270	50.4	25.1
9	12	University of Sheffield	0.45	1205	50.7	26.1
10	9	University of Bristol	0.45	1199	50.8	28.2
11	7	Kings College London	0.44	1172	50.3	23.3
12	10	University of Birmingham	0.42	1175	48.3	25.3
13	13	University of Southampton	0.41	1098	50.6	25.4
14	11	University of Glasgow	0.41	1161	47.0	26.5
15	18	University of Warwick	0.38	966	53.4	32.0

จะเห็นว่ามหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดมีจำนวนนักวิจัยมากกว่ามหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งหมดในสหราชอาณาจักร และให้ความสำคัญแก่แทบจะทุกสาขาวิชา ขณะที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เน้นหนักด้านวิทยาศาสตร์ แต่มีสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์น้อยกว่ามหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดเป็นอันมาก มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์สามารถบอกได้ว่า ผลิตนักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิศวกรรมศาสตร์มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ก็เพราะมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์มีนักศึกษาระดับปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์มากกว่าสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ซึ่งมีข้อได้เปรียบอยู่ตรงที่สามารถผลิตดุษฎีบัณฑิตได้ในระยะเวลาที่สั้นกว่า กล่าวคือ ๓ ปีถึง ๓ ปีครึ่ง ขณะที่ครั้งต่อครั้งของนักศึกษาปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดทำวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งโดยปรกติธรรมดาต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ดังนั้นปริมาณคนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก จึงไม่สามารถทำให้เร็วเท่ามหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ได้

แต่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดก็ไม่ได้คิดจะหันไปเน้นทางวิทยาศาสตร์

<sup>๔๔</sup> ยกตัวอย่างเช่น รายงานชิ้นแรกของ *The Economist*, November 16th-22nd 2002 ชื่อว่า *The Gloom over Britain's Universities*, p.11 และบทความชื่อว่า *The Ruin of Britain's Universities*, pp.29-30 ในเล่มเดียวกัน

<sup>๔๕</sup> ยกตัวอย่างเช่น ดร.ริกเก็ต (Raymond Rickett) ผู้อำนวยการสถาบันสารพัดช่างแห่งเมืองมิดเดิลเซกซ์ (*The Middlesex Polytechnic*) ซึ่งออกมาวิจารณ์ว่าโรงเรียนสารพัดช่างพวกวิทยาลัยช่างกลทั้งหลายมีความเหมาะสมกับนโยบายของนางเท็ดเซอร์มากกว่ามหาวิทยาลัยทั่วไป (Joseph A. Soares (1999: 223)

<sup>๔๖</sup> ดัชนีสรุปของ Joseph A. Soares (1999:277): "Thatcher's policies motivated Oxford to launch an appeal to gain some financial independence. For a university of Oxford's caliber the financial campaign was a realistic alternative to total dependence on state funds. In going to the private sector, it could also look across the Atlantic for American contributions. This is not a strategy available to many universities; in fact no British university has Oxford's connections or prestige. While it will take time to judge whether Thatcher really damaged higher education as a whole, it is already apparent that she helped her alma mater. It was help that Oxford's dons have preferred to go without, but given Oxford's position in the 1980s, it was not help they could refuse"

กรณีที่เห็นได้ชัดก็คือการพัฒนา Templeton College และ Said Business School เพื่อนักวิชาการจัดการหรือบริหารธุรกิจภายในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ซึ่งเติบโตเร็วมากที่สุดแห่งหนึ่งของทวีปยุโรป พร้อมๆ กับการนำเอาลัทธิทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์โดยการตั้งบริษัทต่างๆ หลายบริษัท ผู้สนใจเรื่องออกซฟอร์ดและเคมบริดจ์ไปขอยางงานด้านธุรกิจ โปรดอ่าน Douglas Hague, *Primers of Oxford's Enterprise Explosion*, *The Times Higher Education Supplement* November 16, 2001: 26; Andrew Wood, *Magnetic Venture: The Story of Oxford Instruments*, Oxford: Oxford University Press, 2001; William Drozdiak, *Old Schools Nurture New Tech Firms: European Universities Get Hit by Business Bug*, *The International Herald Tribune*, Saturday-Sunday, April 7-8, 2001, p.9.



เหมือนมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เพื่อให้สามารถเอาชนะมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และอาจได้ว่าผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิทยาศาสตร์มากกว่า เมื่อพิจารณาต่อปี เพราะยังมีสาขาวิชามนุษยศาสตร์อีกเป็นจำนวนมาก ที่มหาวิทยาลัยสมควรต้องให้ออกสในการพัฒนา และมหาวิทยาลัย ออกซฟอร์ดก็ยังคงยืนยันในหลักการเดิม กล่าวคือเน้นทั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน แม้ว่าสาขาวิชา มนุษยศาสตร์บางสาขาจะไม่ทำเงินใหม่มหาวิทยาลัย และมีหน้าซ้ำยังถูกรัฐบาลหันงบประมาณกีดกัน มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดก็ยังคงยืนยันยึด ดำเนินการสอน ทำวิจัย และเผยแพร่ต่อไป นี่คือการความดีของ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ในขณะที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เดินตาม กระแสทุนนิยมเสรี ซึ่งเป็นกระแสหลักอยู่ขณะนี้ และขณะที่ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เน้นวิทยาศาสตร์มากขึ้นไป จนเคยถูกวิจารณ์ว่า สาขามนุษยศาสตร์หลายแขนงอยู่ในขั้นวิกฤติ<sup>๔๔</sup>

เมื่อมีการประเมินคุณภาพของแต่ละภาควิชาหรือคณะ โดยมีการตั้ง คณะกรรมการประเมินที่เรียกว่า 'เร' (Research Assessment Exercise=RAE)<sup>๔๕</sup> บางปีมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ได้เหนือกว่า และเมื่อ มีการเลือกสำรวจคุณภาพงานวิจัยมหาวิทยาลัยตามสาขาวิชาโดยรวม มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ก็เหนือกว่าในบางปี ที่เป็นเช่นนั้นเพราะบทความหรือ งานวิจัยที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เสนอให้พิจารณาเป็นงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเกิดจากผลการทดลองในห้องทดลองเป็นขั้นตอนชัดเจน ขณะที่งานวิจัยของมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดมีเป็นจำนวนมากเป็นงาน ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยต่างจากหลักวิชา ทางวิทยาศาสตร์และไม่ได้เป็นวิทยาศาสตร์เต็มตัว เราจึงจะเอาแนวคิดนี้มา ประเมินคุณภาพทางวิชาการทางวิทยาศาสตร์ มาพิจารณาเทียบสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ให้ได้มาตรฐานเดียวกันย่อมเป็นไปได้ ถ้ามหาวิทยาลัย ออกซฟอร์ดหันไปให้ทุนนักทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เหมือนมหาวิทยาลัย เคมบริดจ์ก็ต้องทิ้งหลายสาขาวิชาทางมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีมาในบริบท วัฒนธรรมอังกฤษและสังคมมนุษย์เป็นระยะเวลาช้านาน ถ้าทำเช่นนั้น มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดก็ไม่ควรเป็น Comprehensive University ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้น ในสายตาด้านมนุษยศาสตร์บางกลุ่ม ออกซฟอร์ดก็ยังคงเป็น ออกซฟอร์ด กล่าวคือมีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือน มหาวิทยาลัยอื่นๆ โดยเฉพาะการพยายามคงสาขาวิชามนุษยศาสตร์ หลายแขนงให้คงอยู่ในมหาวิทยาลัยโดยที่รัฐบาลไม่ได้ให้ทุนสนับสนุนเลย ให้มีการเรียนการสอนและทำวิจัยต่อไปอีก มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดจึง ยังคงมีปัญญาชนจำนวนมากขึ้นชมและยกย่องในความพยายามต่อสู้กับ การบริหารมหาวิทยาลัยในแบบทุนนิยมเสรีและคงไว้ซึ่งสาขามนุษยศาสตร์ ให้มนุษย์ได้มีโอกาสศึกษากันในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ (ค.ศ. 2009) ขณะที่หน่วยงานบางหน่วยงานจัดอันดับให้ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและมหาวิทยาลัยเยล ซึ่งหันไปบริหารมหาวิทยาลัย

เชิงธุรกิจมากขึ้น และเก็บค่าหน่วยกิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น มาเป็น มหาวิทยาลัยที่มีอันดับดีกว่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัย เคมบริดจ์ซึ่งเป็นต้นกำเนิด การขาดการไปลงทุนทำธุรกิจของมหาวิทยาลัย ออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เหมือนมหาวิทยาลัยในประเทศ สหรัฐอเมริกานี้ ทำให้แม้แต่สื่อมวลชนในประเทศอังกฤษเองก็เอนเอียง ไปทางนิยมมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกามากกว่า แต่มหาวิทยาลัย ออกซฟอร์ดก็ยังได้รับการจัดอันดับให้เป็นมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดของ ประเทศอังกฤษจาก ๕ หน่วยงาน ที่เห็นความดีงามของมหาวิทยาลัยอยู่ กล่าวคือ Times Good University Guide ซึ่งพิมพ์หนังสืออธิบาย รายละเอียดเพื่อแนะนำนักเรียนชาวอังกฤษทั่วประเทศ, The Guardian University Guide, The Sunday Times University Guide, The Independent Complete University Guide และวารสาร The Research Fortnight ซึ่งเป็นวารสารที่มุ่งเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัย กับอุตสาหกรรมในยุโรป

**ระยะที่ 4 เป้าหมายของการพัฒนามหาวิทยาลัยในโลกอนาคต : ควรจะเป็นเช่นไร?**

ผู้เชี่ยวชาญในสายพุทธศาสนศึกษา ได้ยื่นเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากเพื่อน ร่วมสาขาอาชีพจากหลายมหาวิทยาลัยมากมาย ว่ามหาวิทยาลัยเมืองไทยไม่ค่อย สนับสนุนส่งเสริมให้มีการทำวิจัยด้านพุทธศาสนศึกษาในระดับนานาชาติ ส่วนใหญ่สนับสนุนแต่ไม่เคยมุ่งงบประมาณและอัตราค่าจ้างคนเพื่อพัฒนา พรอมนัก ก็นั้น มหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งรัฐและเอกชนต่างพยายาม เดินตามมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือมีการทำธุรกิจ การศึกษามากยิ่งขึ้น เก็บค่าหน่วยกิตนักศึกษาจำนวนมากยิ่งขึ้น สร้างหลักสูตร ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาไปช่วยพัฒนาเศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมเป็นเป้าหมาย

บางแห่งลอกเอาหลักสูตรบริหารจัดการจาก Harvard Business School, Wharton Business School, London Business School, Insead Business School ฯลฯ สร้างผู้สำเร็จการศึกษา MBA ตามปรัชญาตะวันตก และอเมริกา ส่วนตัวมหาวิทยาลัยก็มุ่งเน้นพัฒนาให้ทำธุรกิจหรือร่วมมือ กับอุตสาหกรรม (Closer University-Industry Cooperation) มากยิ่งขึ้น พูดสั้นๆ ก็คือเนื้อหาหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตและบทบาทมหาวิทยาลัย ได้ปรับเพื่อเดินตามกมมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยไม่รู้ว่า ในอนาคตจะสร้างผลดีผลร้ายแก่ชาติบ้านเมืองเช่นไร

ในสภาวะที่มหาวิทยาลัยเมืองไทยพยายามวิ่งตามมหาวิทยาลัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือพยายามหันไปทำธุรกิจมากขึ้นตามแนวคิด ทุนนิยมเสรีเช่นนี้ ในสายตาดูผู้เชี่ยวชาญไม่มีอะไรจะเตือนมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ในประเทศไทยได้ดีเท่าแนวคิดของศาสตราจารย์ดีเรก บ็อกซ์ (Derek Box) อดีตอธิการบดีคนที่ ๒๕ ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๓๔ (ค.ศ. 1971-1991) บ็อกซ์แตกต่างจากคนอื่น บ็อกซ์เขียนบทความและหนังสือต่างกรรมต่างวาระกันหลายเล่ม เพื่อชี้ว่า<sup>๔๖</sup> แม้ว่ามหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาจะประสบความสำเร็จมาก

<sup>๔๔</sup> Joseph A.Soaes (1999:119): 'In 1922, the Royal Commission on Oxbridge expressed concern that Cambridge's sciences were so well developed that the humanities were at risk.'

<sup>๔๕</sup> รายละเอียดโปรดดู <http://www.rae.ac.uk/> กำเนิดของแร (RAE) โปรดดูรายละเอียดใน G.W.Bernard (2000)

<sup>๔๖</sup> ผู้เขียนอ้างบทความดีเรก บ็อกซ์ตั้งแต่มิเรียมอยู่ที่ประเทศอังกฤษ ตัวอย่างที่แนะนำให้ผู้อื่นอ่านคือ Direk Box, Universities and the Future of America, 1990 เพราะสรุปประเด็นสำคัญเอาไว้หมด

จากการค้นคว้าวิจัย จนสามารถผลิตระเบิดนำปาล์มและระเบิดปรมาณูได้สำเร็จ สามารถนำผลวิจัยไปพัฒนาเพื่อช่วยชาติพัฒนาเศรษฐกิจของชาติได้เป็นผลสำเร็จ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือสังคมมีความเจริญดีขึ้น แต่ศีลธรรมเสื่อมโทรมลงในทุกมิติ นายแพทย์มีเพศสัมพันธ์กับคนไข้ บิดามารดาขาดความรับผิดชอบบุตรหลานของตัวเอง บุตรหลานไม่มีความเคารพต่อบิดามารดา ล้อลามกอนาจารแพร่หลายและถูกขายอย่างถูกต้องตามกฎหมายในที่สาธารณะ เจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉพาะนักการเมืองและตำรวจทุจริตคอร์รัปชันกันอย่างกว้างขวาง ผู้คนแบ่งแยกสีผิวในที่ทำงาน ที่เห็นได้ชัดก็คือแม่กระทิงทุกวันนี้ คนผิวดำยังถูกกีดกันในสังคมอเมริกาอย่างกว้างขวาง ฯลฯ ที่เป็นเช่นนี้เพราะมหาวิทยาลัยเน้นแต่พัฒนาเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ โดยไม่ได้พัฒนาศีลธรรมตามไปด้วย<sup>๕๐</sup>

บ็อกซ์เห็นว่า ในเมื่อมหาวิทยาลัยสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง เช่น สามารถผลิตอาวุธป้องกันประเทศได้ สามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเอาผลวิจัยมาทำเป็นธุรกิจได้ มหาวิทยาลัยก็ควรพยายามพัฒนาต่อ เพื่อสร้างสังคมให้ดีขึ้น (universities and search for a better society) กว้านได้แนะนำ ประเด็นที่มหาวิทยาลัยควรสร้างต่อไปก็คือ การหันไปเน้นสอนศีลธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยอเมริกันทอดทิ้งมาตลอด<sup>๕๑</sup> เพราะถ้าไม่มีการสอนและวิจัยในเรื่องศีลธรรมกว่านี้อนาคตของประเทศสหรัฐอเมริกาจะสับสนและปั่นป่วนมากกว่านี้ เพราะอิทธิพลของทุนนิยมเสรี

เพราะความคิดนี้ ศ.ดิเรก บ็อกซ์ จึงเริ่มให้เปิดสอนจริยศาสตร์กับวิชาชีพอย่างจริงจัง ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๙ (ค.ศ.1986) ต่อมาก็สามารถหาทุนมาก่อตั้งเป็นศูนย์การศึกษาจริยศาสตร์อย่างจริงจังขึ้นในชื่อว่า The Edmond J.Safra Foundation Center for Ethics<sup>๕๒</sup> ภายในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้สำเร็จ ในปัจจุบันนี้ ศูนย์นี้ได้รับทุนสนับสนุนจากหลายฝ่ายภายใต้การผลักดันของอธิการบดีที่ชื่อ ดิเรก บ็อกซ์ ซึ่งมีทั้งใหม่ทุนสำหรับค้นคว้าวิจัย และมีการจัดสัมมนา โดยดึงคณาจารย์ที่ชำนาญทางปรัชญาและจริยศาสตร์จากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในอเมริกา เช่น จากมหาวิทยาลัยเยลและพรินซ์ตัน เป็นต้น มาเสวนา

อย่างไรก็ดีผู้เขียนเคยได้ทุนไปทำวิจัยเพิ่มเติมที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และเข้าไปสังเกตการจัดกิจกรรมขององค์กรนี้ พบว่าเมवादิเรก บ็อกซ์จะมีเจตนาดีและมีความมุ่งหวังที่จะมีการสอนจริยศาสตร์และศีลธรรมอย่างจริงจัง โอกาสที่มหาวิทยาลัยอื่นๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะคล้อยตามจนกลายเป็นกระแสสำคัญในสังคมอเมริกัน เป็นไปได้ยากมาก บ็อกซ์ต้องการให้บรรดามหาวิทยาลัยทุ่มเทงบประมาณ เพื่อทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมหรือศีลธรรม เพื่อให้สังคมอเมริกันดีขึ้น เช่นเดียวกับที่มหาวิทยาลัยอเมริกันเคยทำให้อเมริกาดีขึ้นจากการสร้างอาวุธสงคราม ซึ่งทำให้ประเทศชาติพ้นภัยจากฮิตเลอร์และสหภาพโซเวียตรัสเซีย หรือเช่นเดียวกับที่มหาวิทยาลัยอเมริกันประสบความสำเร็จในการแปรงบวิจัย

ไปใช้เชิงพาณิชย์ เพื่อให้ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางของท้องถิ่นเข้มแข็ง แต่หากการประสบความสำเร็จในสิ่งเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณมหาศาลจากรัฐบาล การรณรงค์ของบ็อกซ์ให้มีการสอนศีลธรรมและให้มีการวิจัยด้านนี้มากขึ้น จึงเป็นความหวังที่ริบหรี่ เพราะพื้นฐานสังคมอเมริกันเน้นวัตถุนิยม ยากที่จะโน้มน้าวให้หันมาเน้นจิตนิยมกันทั่วอเมริกาได้

เท่าที่ผู้เขียนสังเกตไปปัจจุบัน ๑.มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย ยังไม่มีการสนับสนุนการวิจัยที่โดดเด่นทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ เพื่อให้งานวิจัยสามารถชี้ทางออกแก้ปัญหาสังคมได้อย่างมีคุณภาพ สิ่งที่สอนกันโดยมากเป็นเพียงการศึกษาพระคัมภีร์ระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในภาษาไทยเท่านั้น ๒.แม้ว่าจะมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ แต่ผู้เขียนยังไม่เห็นนักวิชาการมหาวิทยาลัยสงฆ์เขียนงานวิจัยและตีพิมพ์ในวารสารระดับโลก กล่าวสั้นๆ คือแม้ประเทศไทยจะเป็นเมืองพระพุทธศาสนา แต่มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทยก็ยังไม่ได้ทุ่มเทเพื่อการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับสูง หลายแห่งเชื่อว่าวิชาที่ไม่ได้ส่งเสริมเงินเข้าสู่มหาวิทยาลัย เพราะหากทำไว้ในวิชาเช่นนี้ไม่ได้ หลายแห่งถึงจะบอกว่าสนับสนุนก็เพียงแต่นับสนุนเล็กน้อยในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ไม่ได้ทุ่มงบประมาณหรือมียุทธศาสตร์ใดพิเศษในการพัฒนา ๓.การตรวจชำระคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่ไม่ได้มาตรฐานสากล เพราะทฤษฎีในการตรวจชำระแบบสากลยังไม่แพร่หลายในสังคมไทยนัก

ความล้มเหลวของมหาวิทยาลัยอเมริกัน ซึ่งพิจารณาได้จากข้อเขียนของ ดิเรก บ็อกซ์ชี้ให้เห็นว่า ถ้ามหาวิทยาลัยไทยยังเดินตามระบบอเมริกาเกินไป สังคมไทยก็จะเน่าเฟะเช่นเดียวกับสังคมอเมริกัน เพราะผู้บริหารมหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่ ไม่ได้ตอบสนองการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้านอย่างที่ควรจะเป็น แม้มหาวิทยาลัยหลายแห่งจะอ้างว่ามีภารกิจส่งเสริมให้บัณฑิตรอบรู้ทั้งวิชาชีพและมีจริยธรรม หรือมีความรู้คุณธรรม แต่ภารกิจในการสร้างอนาคตของประเทศให้เป็นสังคมที่ดีกว่าด้วยการส่งเสริมให้ผู้คนมีศีลธรรมกันมากยังไม่สำเร็จลุล่วง

ประเด็นที่หนึ่ง คือต้องตรวจสอบดูว่าในระดับปริญญาตรีนั้น มีรายวิชาพระพุทธศาสนาแยกต่างหากเป็นเอกเทศที่นักศึกษาได้เรียนมากน้อยเพียงไหน ส่วนใหญ่ในแทบจะทุกมหาวิทยาลัย (ยกเว้นมหาวิทยาลัยสงฆ์) รวมทั้งเทคนิคและอาชีพ วิชาพระพุทธศาสนาแทรกอยู่ในหมวดอารยธรรมตะวันออกบาง ประวัติศาสตร์ไทยบาง ไม่ได้มีการสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเป็นเอกเทศ ยกเว้นเฉพาะนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาศาสนาเป็นวิชาเอก ซึ่งมีเฉพาะแห่งเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะมหาวิทยาลัยยุคใหม่เน้นให้นักศึกษามีความรู้รอบตัวในฐานะเป็นประชาคมโลกมากขึ้น จนหาที่ว่างสำหรับวิชาพระพุทธศาสนาไม่ได้

ประเด็นที่สอง คือการให้ทุนผลิตครูอาจารย์ด้านพุทธศาสนศึกษาที่สามารถทำวิจัยได้ระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติยังคงมีอยู่ในมหาวิทยาลัย ในยุคที่กระแสสังคมหันไปทางทุนนิยม

<sup>๕๐</sup> Derek Box (1990: 70): "These developments were masked by the fact that university leaders never explicitly renounced moral development as an important aim of higher education...today's course on applied ethics does not see to convey a set of moral truths but tries to encourage students to think carefully about complex moral issues"

<sup>๕๑</sup> Derek Box (1990: 31-79)

<sup>๕๒</sup> ดูรายละเอียดได้ที่ <http://www.ethics.harvard.edu/>

ประเด็นที่สาม คือการให้ทุนวิจัยโดยมหาวิทยาลัยเพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมทางจริยธรรมของประเทศ โดยเฉพาะเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือพัฒนาภูมิปัญญาในการขึ้นสู่สังคมบนพื้นฐานของจริยธรรม

“นักศึกษาคือ” ตามหลักปรัชญาตะวันออกไม่ใช่ “ลูกค้า” คำพิพาท “ลูกค้า” (Customers) เป็นศัพท์ที่ใช้แพร่หลายในมหาวิทยาลัยที่นำระบบการจัดการตามแบบทุนนิยมเสรีแบบอเมริกา มาใช้ในการบริหารเหมือนบริหารบริษัท มหาวิทยาลัยที่บริหารเช่นนี้ จะตัดสาขาวิชาที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นกอบเป็นกำออก และจะถือนักศึกษาเป็นลูกค้าที่มีอุปการคุณ ซึ่งครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ต้องให้เกียรติเช่นเดียวกับลูกค้าที่เดินในทางสรรพสินค้า ครู อาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่แสดงอาการไม่เหมาะสม ก็จะถูกประเมินได้คะแนนต่ำเพราะลูกค้าย่อมถูกต้องเสมอ อาจารย์ในระบบเช่นนี้ จะถูกประเมินในด้านการแต่งตัว มารยาทการพูดการจา การเตรียมการเรียนการสอน ฯลฯ แต่ไม่เคยประเมินนักศึกษาเลยทำได้งานที่เรียนล่วงหน้าหรือเปล่า? ได้แสดงคารวะธรรมต่อครูอาจารย์ผู้สอนหรือไม่? อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่เรียกนักศึกษากว่า “ลูกค้า” ในยุโรปหรืออเมริกา ไม่มีพิธีไหว้ครู (Teachers Appreciation Day) เพราะนักศึกษาที่เป็นลูกค้าเห็นว่า แม้จะประกอบพิธีไหว้ครูก็ช่วยให้เกรดดีขึ้นไม่ได้

ถ้ามหาวิทยาลัยมีการสำคัญคือ ต้องส่งเสริมศีลธรรมอย่างจริงจังด้วยตามแนวคิดของบ็อกซ์ในการบริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยต่างๆ ไม่ควรมองถึงการขาดทุนเมื่อต้องลงทุนพัฒนาพระพุทธศาสนา ในการพิจารณาเงินลงทุน (costs for investment) และผลตอบแทน ต้องพยายามมองในภาพรวม (Macro) และต้องเน้นผลประโยชน์ที่การพัฒนาพระพุทธศาสนาจะพึงมีต่อสังคม (social benefits) โดยส่วนรวมและโดยภาพรวมมากกว่าจะมองผลตอบแทนในเรื่องการนำเงินเข้าสู่มหาวิทยาลัย (financial benefits) เพราะมหาวิทยาลัยไม่ใช่บริษัทที่เล็งกำไรสูงสุดเป็นเป้าหมาย ถ้ามหาวิทยาลัยมุ่งหวังประมาณงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับสูงเป็นจำนวนมาก สามารถขึ้นสู่สังคมในประเด็นปัญหาจริยธรรมได้ สิ่งที่จะตามมาก็คือผู้คนได้เข้าใจว่าเนื้อแท้พระพุทธศาสนาสอนไว้อย่างไร และจะสามารถนำเอาวิธีแก้ไขไปได้อย่างไร บัณฑิตที่มหาวิทยาลัยสร้างในระดับปริญญาเอกหรือนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่มีความรู้ระดับสูงสุด (ปริญญาเอก) ก็จงนำความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่ได้ไปเผยแพร่แกสังคมในวงกว้าง ทำให้ผู้คนในประเทศชาติมีศีลธรรมมากขึ้นในทุกระดับชั้น ทำให้ปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียงแพร่หลายยิ่งขึ้น เมื่อผู้คนมีศีลธรรมมากยิ่งขึ้น ปัญหาสังคมต่างๆ ก็ลดลง เช่น โจรผู้ร้ายก็ลดลง อาชญากรก็ลดลง การค้ายาเสพติดก็ลดลง การทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัวก็ลดลง การทุจริตคอร์รัปชันก็ลดลง ความล้าสมัยทางเพศก็ลดลง ฯลฯ

เมื่อปัญหาสังคมลดลง ผู้คนที่อยู่อาศัยในสังคมไทยก็มีความคิดปลอดโปร่ง สามารถอุทิศตัวทำงานให้ประเทศชาติได้โดยส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) ไม่ต้องกังวลกับปัญหาต่างๆ รอบตัว ผลงานก็ทำได้ดีขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมที่ผู้คนมีศีลธรรมกันมากขึ้น คนที่อยู่อาศัยก็จะมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น งบประมาณในการวางแผน รบ. หรือปราบผู้ก่อการร้ายและผู้ค้ายาเสพติดก็ลดลง งบประมาณในการใช้เพื่อตรวจสอบและติดตามนักการเมืองจ้องโกงก็ลดลง การประทุงไฉ

นักการเมืองโกงตามท้องถนนก็จะลดลง งบประมาณในการรักษาคนเจ็บป่วยทางจิตก็ลดลง งบประมาณในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมเป็นพิษก็ลดลง ฯลฯ นี่ก็คือผลประโยชน์ต่อสังคม (social benefits) ในเชิงภาพรวมจากการส่งเสริมการศึกษาและวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับสูงที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกแห่งจะต้องทราบ สิ่งเหล่านี้มีคุณค่าย้อนกลับไปอำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากกว่ากำไรเป็นเงินทองหลายเท่าตัว ไม่เพียงแต่ปัญหาสังคมในประเทศไทยเท่านั้นจะลดลง เมื่องานวิจัยซึ่งตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ไปทั่วโลก ประเทศชาติต่างๆ ก็จงนำหลักธรรมไปใช้แก้ปัญหา ทำให้ประเทศชาติต่างๆ ในสังคมโลกสงบเช่นกัน เดียวนี้ มหาวิทยาลัยไทยอื่นๆ นอกจากมหิดลยังไม่ได้เปิดหลักสูตรพุทธศาสนศึกษานานาชาติเพื่อการวิจัยระดับสูง แต่มหาวิทยาลัยหลายแห่งในทวีปยุโรป เช่น มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด มหาวิทยาลัยลอนดอน มหาวิทยาลัยฮัมบวร์ก ได้เปิดสอนและทำวิจัยด้านพระพุทธศาสนาแล้ว ปัญหาคือมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจะรอให้มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาและมหาวิทยาลัยในทวีปยุโรปนำก่อนหรือจะเป็นผู้นำเสียเอง?

#### ๔. บทสรุป : มหาวิทยาลัยมหิดลจะปฏิรูปอย่างไร?

เมื่อมีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยไทยเป็นครั้งแรกโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับการจัดอันดับเมื่อพิจารณาปริมาณการวิจัยและงบประมาณการวิจัยประจำปีมาเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ นอกจากนั้น ยังมีผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์มากกว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ๙๗ ท่าน มหาวิทยาลัยมหิดลมีถึง ๑๔๙ ท่าน นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยมหิดลยังได้งบประมาณวิจัยทั้งจากรัฐและภาคเอกชนมากกว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแรกของประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าพื้นฐานในระบบโครงสร้างของมหาวิทยาลัยมหิดลเข้มแข็งอยู่แล้ว ปริมาณงานวิจัยและงบประมาณที่ได้จากการวิจัยเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นเลิศทางวิชาการภายใน แต่ในการขยายฐานเพื่อพัฒนาให้เข้าสู่มหาวิทยาลัยอันดับต้นๆ ของโลก มหาวิทยาลัยมหิดลมีประเด็นที่ควรปรับปรุงหลายประเด็น โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวก (offer facilities) ให้เกิดขึ้นแก่นักวิจัยทั้งเก่าและใหม่ที่มีคุณภาพอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุข กฎเกณฑ์ ระเบียบที่เป็นข้อราชการต้องถูกทำให้กระชับและลดขั้นตอนที่ยุ่งยากลง แม้มหาวิทยาลัยจะออกนอกระบบแล้วและตัวคณาจารย์ออกไปเป็นพนักงาน มหาวิทยาลัยเป็นส่วนมากแล้ว แต่ระเบียบราชการยังคงมีอยู่เช่นเดิมก็จะซุกซลักเหมือนเดิม ขอแนะนำต่อไปนี้ผู้เขียนอยากเสนอในฐานะที่เคยมีประสบการณ์ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดเป็นเกณฑ์

#### ๑. ด้านการเรียนการสอนและการวิจัย

๑.๑ ขั้นตอนการขอทุนวิจัยใช้เวลามากเกินไปในการพิจารณา (รวมทั้งการขอตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์ด้วย) มหาวิทยาลัยมหิดลจำเป็นต้องแข่งขันด้วยปริมาณงานวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ดังนั้น ขั้นตอนการพิจารณาหัวข้อหรือโครงการวิจัย

ต้องสามารถดำเนินการอย่างรวดเร็วได้ภายในระยะเวลาอันสั้น มหาวิทยาลัยระดับโลกไม่ได้ใช้เวลาพิจารณาหลายเดือนเช่นนี้

๑.๒ การให้คำตอบแทนงานวิจัยสำหรับนักวิชาการที่ทำงานวิจัยได้คุณภาพเพียงน้อย (เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในเอเชีย เช่น โตเกียว จิน ลิงคโพร) เป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีงบประมาณในการวิจัยค่อนข้างจำกัดตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน สาเหตุที่มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถก้าวหน้ามหาวิทยาลัยในทวีปยุโรปได้ เพราะทุ่มเทงบประมาณมหาศาลในการตั้งนักวิจัยจากทวีปยุโรปให้เขาสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งกล่าวข้างต้น ดังนั้น จึงยังมีคนไทยจำนวนมากปักหลักทำวิจัยอยู่ในต่างประเทศ

๑.๓ การกำหนดเงินเดือนของคณาจารย์ให้สูงขึ้นสามารถดึงดูดคณาจารย์จากต่างประเทศได้ หลายสิบปีมาแล้ว<sup>๓๓</sup> เคยมีสถาบันการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาสำรวจผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ โดยมีเป้าประสงค์จะดึงผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันนี้ไปสอนในมหาวิทยาลัยของประเทศสหรัฐอเมริกา ในการสำรวจนั้นได้ออกแบบสอบถามนักศึกษาที่กำลังศึกษาปริญญาเอกอยู่ที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ด้วย การศึกษาพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาเอกของทั้งสองสถาบันจะมีอายุอยู่ในช่วงราว ๒๘-๓๕ ปี เป็นส่วนใหญ่ แบบสอบถามได้ตั้งคำถามว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้ต้องการอะไรจากสถาบันที่ไปสอน? พวกเขาตอบว่าต้องการเงินสูงๆ ด้วยเหตุผลสองอย่าง ๑) เพื่อเตรียมตัวแต่งงานมีภรรยาครอบครัวในอนาคตอันใกล้ ๒) เพื่อชำระหนี้อันเกิดจากกู้ยืมระหว่างเรียนในมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงเกิดภูมิปัญญาว่าหากมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาแห่งใด สามารถเสนอเงินเดือนสูงๆ เพื่อผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้ได้ ก็สามารถดึงผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้ไปสอนได้ ดังนั้น ทุกๆ ปี มหาวิทยาลัยหรือบริษัทในประเทศ

สหรัฐอเมริกาหลายแห่งได้พยายามดึงนักศึกษาเหล่านี้ไปร่วมงานสม่ำเสมอโดยวิธีออกบูชในตีพิมพ์มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เป็นประจำทุกๆ ปี เพื่อแนะนำตัวเองให้ผู้สำเร็จการศึกษาสมัครไปอยู่พร้อมๆ กับบริษัทยักษ์ใหญ่ของโลกในปัจจุบันอื่นๆ อาทิ ธนาคารโลก ไอเอ็มเอฟ ธนาคาร HSBC บริษัทแมคเคนซี ฯลฯ เป็นต้น

แม้กระทั่งทุกวันนี้ มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่เพียงแต่จะทุ่มเทเงินซื้อบัณฑิตใหม่ไฟแรงที่มีคุณภาพจากประเทศอังกฤษ แมแต่ครูอาจารย์เก่งๆ ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ก็เป็นเป้าให้ถูกดึงได้เช่นกัน ดังที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเคยทุ่มเงินซื้อมาแล้วในอดีต ดังนั้น จึงมีความพยายามรณรงค์ให้รัฐบาลประเทศอังกฤษเพิ่มอัตราเงินเดือนครูอาจารย์ทุกระดับชั้น เพื่อป้องกันสมองไหลจากประเทศอังกฤษไปประเทศสหรัฐอเมริกา<sup>๓๔</sup> ดังนั้น อัตราเงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างความแตกต่างใหม่มหาวิทยาลัยเป็นจุดสนใจได้

ในปัจจุบัน ผู้เขียนทราบว่าอัตราเงินเดือนของอาจารย์ฝรั่งของทุกมหาวิทยาลัยในประเทศไทยถูกกำหนดโดยกระทรวงการคลัง ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ เมื่อรวมรายได้จากมหาวิทยาลัยสุทธิ รวมทั้งค่าที่พักแล้วมีประมาณ ๔ หมื่นบาท ขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนให้ขั้นต้นสำหรับคณาจารย์ที่สอนหลักสูตรนานาชาติราว ๖ หมื่นบาท ผู้เขียนเคยประกาศรับสมัครคณาจารย์ชาวต่างประเทศ เพื่อมาสอนหลักสูตรพุทธศาสนศึกษา ในที่สุดเขาเลือกจะไปอยู่มหาวิทยาลัยเอกชนเพราะได้เงินเดือนสูงกว่า เนื่องจากมีภาระต้องดูแลครอบครัว แม้ว่าคณะจะสามารถเพิ่มเงินเดือนให้อาจารย์ฝรั่งสูงขึ้นตามความสามารถ แต่ครูอาจารย์ในหลายคณะอาจคัดค้านเพราะเห็นว่าสาขาที่สังกัดไม่ได้สร้างรายได้ให้คณะ การคิดเช่นนี้ทำให้การพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัยหลายสาขาวิชาก้าวสู่ระดับนานาชาติได้ช้า เพราะในหลายๆ สาขาในประเทศไทย จำต้องอาศัยอาจารย์ฝรั่งมาช่วยพัฒนา เพราะขาดแคลนอาจารย์ชาวไทยที่สามารถผลิตงานได้ระดับนานาชาติ

<sup>๓๓</sup> ตัวเลขเหล่านี้มาจากความจำ อาจคลาดเคลื่อนได้ เพราะผู้เขียนอ่านบทความผ่านๆ เท่านั้นเอง

<sup>๓๔</sup> รายละเอียดโปรดอ่าน Steve Farrar and Giselle Weise, Not Enough to Stop Brain Drain, The Time Higher Education Supplement, July 28, 2000, p.6

.... โปรดติดตามอ่านบทความฯ ต่อในฉบับหน้า

**ข่าวสภาคณาจารย์** เป็นหนังสือภายในมหาวิทยาลัย และเป็นสื่อระหว่างคณาจารย์ในการรับฟังแลกเปลี่ยนทัศนคติ ข้อคิดเห็น ทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ และอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย บทความ ข้อคิด จดหมาย เป็นความเห็นของผู้เขียนเท่านั้น มิใช่ความเห็นของสภาคณาจารย์

<p>สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล          ๕๕๕ อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล          ถนนพุทธมณฑลสาย ๔ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล          จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐</p>	<p>ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ          ใบอนุญาตที่ ๓๒๕๒๓          ประเด็นที่ ๓๖</p>
---	---